

අ.පො.ස.උසස් පෙළ

භෞතික භූගෝල විද්‍යාව

Wright ©

www

ශ්‍රී ලංකාවේ උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය හා ඊට බලපාන හේතු

නිපුණතාවය 7.0 - ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණයේ සුවිශේෂත්වය
 නිපුණතා මට්ටම 7.2 - ශ්‍රී ලංකාවේ උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය හා
 ඊට බලපාන හේතු

- ශ්‍රී ලංකාවේ කාලගුණය හා දේශගුණය සම්බන්ධයෙන් විස්තර කිරීමේදී වායුගෝලීය උෂ්ණත්වය වැදගත් වන මූලිකාංගයකි.

වායුගෝලයේ උෂ්ණත්වය පැතිරීම උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය වශයෙන් සැලකේ.

මෙය ආකාර දෙකකින් සිදු වේ.

- සිරස් උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය
- තිරස් උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය

1. සිරස් උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය

මෙයින් අදහස් වන්නේ මුහුදු මට්ටමේ සිට ඉහලට යන විට උෂ්ණත්වයේ ඇතිවන වෙනසයි.

පරිවර්තී ගෝලය තුළදී සිරස් උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තියේ ස්වභාවය වන්නේ මුහුදු මට්ටමේ සිට ඉහලට යන විට උෂ්ණත්වය ක්‍රමයෙන් අඩුවීමයි. එය පහත සීඝ්‍රතාව නම් වේ.

පහත සීඝ්‍රතාව

භූ තලයේ සිට ඉහලට යන විට වායු ගෝලයේ ඒ ඒ මට්ටම් වල උෂ්ණත්වයද වෙනස් වේ. ඊට හේතුව ඉහල නගින සෑම මීටර් 100 කටම සෙල්සියස් 0.64° බැගින් උෂ්ණත්වය අඩු වේ.

2. තිරස් උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය

භූ තලයට සමාන්තරව උෂ්ණත්වයේ ඇතිවන වෙනසයි.

තිරස් උෂ්ණත්වය කෙරෙහි බලපාන සාධක

- සූර්ය තපනය

- අක්ෂාංශය

- සුළං

- මුහුදේ සිට
ඇති දුර

- භූ විෂමතාව

- සාගරය

ශ්‍රී ලංකාවේ උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය සම්බන්ධයෙන් ඉහත සාධක සෘජුවම බලපායි.

ශ්‍රී ලංකාවේ සමකාසන්න පිහිටීම

- අක්ෂාංශීය පිහිටීම අනුව ශ්‍රී ලංකාව සමකය ආසන්නයේ පිහිටි රටකි.(උ.අ. 5°-10° අතර) එම පිහිටීම අනුව අධික සූර්යතපනයක් වසර පුරා ලැබේ.
- එම පිහිටීමට අනුව ශ්‍රී ලංකාව අධික උෂ්ණ රටක් විය යුතුය.
- නමුත් ශ්‍රී ලංකාව වටා ඇත්තේ ඉන්දියන් සාගරයයි.එම නිසා සමුද්‍රය බලපෑමෙන් අධික උෂ්ණත්වය තරමක් දුරට සමනය වේ.

gov.lk

සමුද්‍රික බලපෑම හේතුවෙන් දිවයිනෙහි වෙරළාසන්න තැනිතලා බිම්වල පිහිටි කාලගුණික මධ්‍යස්ථාන වල උෂ්ණත්ව අගයන් බොහෝ දුරට සමාන බවක් පෙන්වයි.

උදා :-

කොළඹ උන්නතාංශය 7 m— උෂ්ණත්වය 28 °C

ගාල්ල උන්නතාංශය 12m— උෂ්ණත්වය 27.3°C

භූ විෂමතාව අනුව ක්‍රමයෙන් මුහුදු මට්ටමේ සිට උන්නතාංශය වැඩිවන විට උෂ්ණත්වය අඩුවන රටාවක් ශ්‍රී ලංකාවේ උෂ්ණත්වය තුළ දක්නට ලැබේ.

නුවරඑළියේ දේශගුණය

ගාල්ලේ දේශගුණය

උදා :-

- 7m උසක පිහිටි කොළඹ මධ්‍යස්ථානයේ සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වය 28°C ක්ද
- 488m උසක පිහිටි මහනුවර උෂ්ණත්වය 24.5°C ක්ද
- 1896m පිහිටි නුවරඑළිය මධ්‍යස්ථානයේ උෂ්ණත්වය 16.1°C ක් වේ.
- දිවයිනෙහි කොළඹ ,ගාල්ල වැනි වෙරළාශ්‍රිත නැත්නම් පහත් බිම් කලාපයක සිට නුවරඑළිය හෝ බදුල්ල දක්වා ගමන් කරන අයෙකුට මේ උෂ්ණත්ව වෙනස හොඳින් අත් විදිය හැක.

www.e-learning.lk
www.salawa.moe.gov.lk

Copyright

ශ්‍රී ලංකාවේ කාලගුණ මධ්‍යස්ථාන කීපයක උන්නතාංශය හා වායු ගෝලීය උෂ්ණත්වය අතර ඇති සම්බන්ධය

මධ්‍යස්ථානය	උන්නතාංශය(m)	සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වය(°C)
කොළඹ	07	28
ගාල්ල	12	27.3
අනුරාධපුරය	91	28.3
පුත්තලම	02	27.9
යාපනය	04	28.2
ත්‍රිකුණාමලය	03	28.5
මහනුවර	488	24.5
නුවරඑළිය	1896	16.1
දියතලාව	1250	20.2

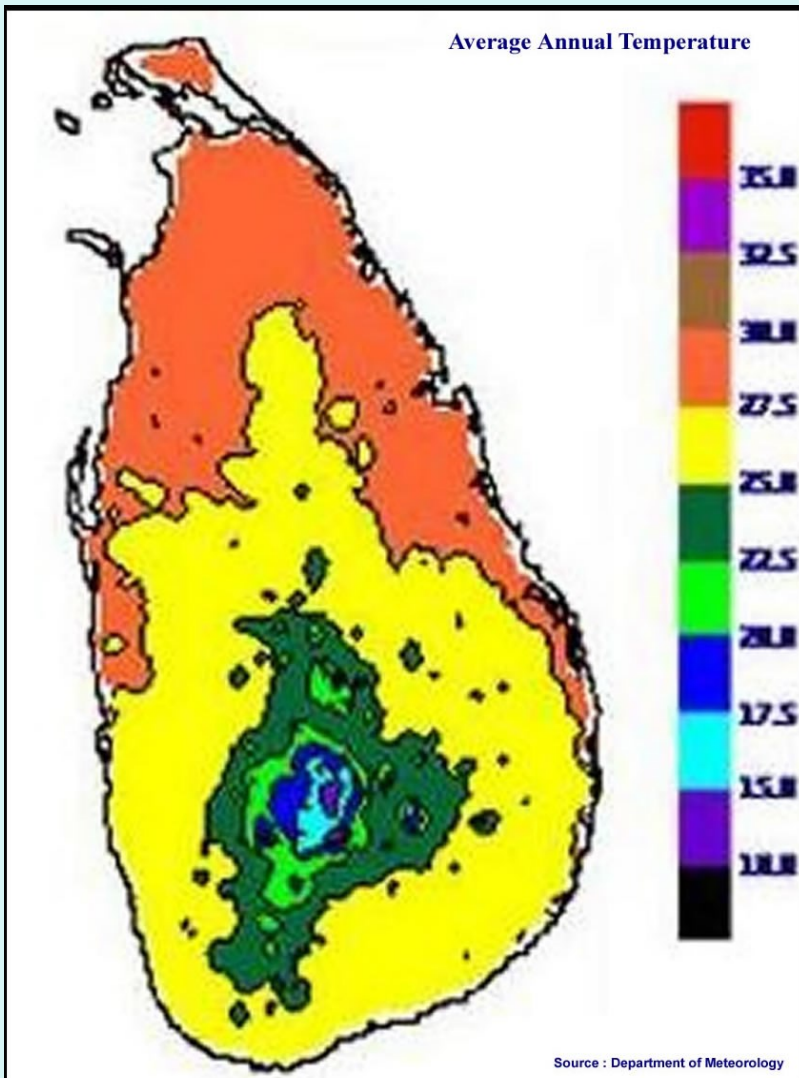
(Reference— www.statistics.gov.lk) 2013

මෙලෙස ශ්‍රී ලංකාව සමකය ආසන්නයේ පිහිටි රටක් වුවත් , ඉහත සාධක නිසා උෂ්ණත්වය අඩු වීමෙන් දිවයින තුළ හිතකර දේශගුණික පරිසරයක් නිර්මාණය වී තිබේ.

දිවයින තුළ දේශගුණික වශයෙන් සුවිශේෂ බවක් ඇති කිරීමට උෂ්ණත්ව සාධකය සමත් වී ඇති බව මින් පැහැදිලිය.

ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්ව සිතියම

සාමාන්‍යයෙන් දෛනික උපරිම උෂ්ණත්වය මධ්‍යාහ්නයෙන් පැය කීපයකට පසුවද අවම උෂ්ණත්වය හිරු උදාවට මඳකට පෙරද පවතී.

- වාර්ෂික මධ්‍යන්‍ය උෂ්ණත්වය 1°C - 5°C අතර වෙනස් වේ.
- නුවරඑළිය ආශ්‍රිත කඳුකර ප්‍රදේශ වල වසරකට දින හතරක් පමණ මල් තුහින පවතී

අභ්‍යාස

1. සිරස් උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය යන්න කෙටියෙන් දක්වන්න.
2. තිරස් උෂ්ණත්ව ව්‍යාප්තිය කෙටියෙන් දක්වන්න.
3. උන්නතාංශය වැඩිවන මීටර් 100 ට උෂ්ණත්වය කොපමණ ප්‍රමාණයකින් අඩුවේද?
4. ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්ව සිතියමට අනුව උෂ්ණත්වය වැඩි දිස්ත්‍රික්ක 3 ක් නම් කරන්න.

Copyright ©

www.e-thaksalawa.moe.gov.lk